

Jacek Brudnicki

prawnik, historyk sztuki
Narodowy Instytut Dziedzictwa

lawyer, art historian
National Institute of Cultural Heritage

Zagospodarowanie zabytku nieruchomego na cele użytkowe w świetle art. 25 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Development of an Immovable Monument for Utility Purposes in the Light of Article 25 of the Act of 23 July 2003 on the Protection and Guardianship of Monuments

Abstrakt

Przedmiotem artykułu jest analiza prawna problematyki zagospodarowania na cele użytkowe zabytku nieruchomego, która uregulowana jest w art. 25 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przepis ten, choć dotyczy ważnego doktrynalnie zagadnienia adaptacji zabytku do nowych funkcji, paradoksalnie jest rzadko stosowany przez organy ochrony zabytków, nie jest też należycie dostrzegany w piśmiennictwie prawniczym i konserwatorskim. W artykule prześledzono rozwój prawnej regulacji kwestii zagospodarowania zabytku nieruchomego na cele użytkowe. W ramach analizy przepisu art. 25 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami dokonano wykładni pojęcia „zagospodarowania zabytku nieruchomego na cele użytkowe”, scharakteryzowano ciężące na właścicielu lub posiadaczu zabytku obowiązki związane z planowanym zagospodarowaniem zabytku na cele użytkowe, a także określono formę, w jakiej wojewódzki konserwator zabytków dokonuje uzgodnienia programu prac konserwatorskich i programu zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem. Efektem prowadzonej analizy jest próba ustalenia *ratio legis* art. 25 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ocena skuteczności tej regulacji, a także sformułowanie określonych postulatów *de lege ferenda* służących zapewnieniu wszechstronnej oceny możliwości adaptacji zabytku do nowej funkcji i pełniejszego niż w standardowym przypadku rozpoznania zabytku pod względem historycznym i technicznym.

Słowa kluczowe: zabytek nieruchomy, zagospodarowanie zabytku na cele użytkowe, adaptacja zabytku, funkcja zabytku, dokumentacja konserwatorska, dostosowanie zabytku nieruchomego dla osób ze szczególnymi potrzebami, program prac konserwatorskich, program zagospodarowania zabytku, opieka nad zabytkami

Abstract

The subject of the article is the legal analysis of issues of the development of an immovable monument for utility purposes which is regulated in Article 25 of the Act of 23 July 2003 on the Protection and Guardianship of Monuments. This provision, although it concerns the important doctrine of adapting a monument to new functions, is paradoxically rarely used by monument protection authorities, nor is it properly recognised in legal and conservation literature. The article looks at the legal development of regulations on the development of an immovable monument for utility purposes. As part of the analysis of Article 25 of the Act of 23 July 2003 on the Protection and Guardianship of Monuments, the term “development of an immovable monument for utility purposes” was interpreted, the obligations incumbent on the owner or holder of the monument related to the planned development of the monument for utility purposes were described, and the form in which the voivodship monument protection officer agrees the conservation works programme and the programme for the development of the immovable monument along with its surroundings was specified. The result of the analysis is an attempt to determine the *ratio legis* of Article 25 of the Act of 23 July 2003 on the Protection and Guardianship of Monuments, to assess the effectiveness of this regulation, as well as to formulate specific postulates *de lege ferenda* aimed at ensuring a comprehensive assessment of the possibility of adapting the monument to a new function and a more complete recognition, than in the standard case, of a monument in historical and technical terms.

Keywords: immovable monument, development of a monument for utility purposes, adaptation of a monument, function of a monument, conservation documentation, adaptation of an immovable monument for persons with special needs, conservation works programme, monument development programme, guardianship of monuments

Jacek Brudnicki – magister prawa, magister historii sztuki, adwokat, kierownik Zespołu ds. obsługi prawnej w Narodowym Instytucie Dziedzictwa, członek pozaetatowy Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie, społeczny opiekun zabytków, członek Sekretariatu European Heritage Legal Forum. Ma doświadczenie szkoleniowe i dydaktyczne w zakresie zagadnień prawnej ochrony zabytków i zarządzania dziedzictwem kulturowym. Autor publikacji z tej tematyki.

Jacek Brudnicki – Master of Law, Master of Art History, attorney, head of the Legal Service Team at the National Institute of Cultural Heritage, non-headcount member of the Local Government Board of Appeals in Warsaw, social monument custodian, member of the Secretariat of the European Heritage Legal Forum. He has training and teaching experience in the field of legal protection of monuments and management of cultural heritage. Author of publications on this subject.